

УДК 005.591.4:622.32 (467)

Г. С. Степанюк, к.е.н., доцент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДРЯДНИКАМИ У НАФТОГАЗОВІЙ ГАЛУЗІ ЯК ФАКТОР ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Одним з важливих факторів впливу на соціальні та екологічні наслідки виконання нафтових і газових проектів є управління взаємовідносинами між нафтогазовими підприємствами та їхніми підрядниками (і субпідрядниками). У підрядників спостерігається тенденція більш високого рівня виробничого травматизму і смертності. Частково це пов'язано з тим, що вони працюють у більш небезпечних умовах, хоча, найчастіше, значний вплив мають і інші фактори – відсутність ефективної системи менеджменту, низький рівень культури безпеки, критичний вплив людського фактору, халатність (низьке сприйняття ризику).

Управління соціальними та екологічними аспектами діяльності в ланцюжку підрядників є ключовою проблемою управління для нафтогазових компаній і підприємств. Саме підрядники виконують роботи з практичної реалізації нафтогазових проектів, які здійснюють вплив на умови проживання місцевого населення та стан навколишнього природного середовища. Соціальні і екологічні показники роботи підрядників у меншій мірі входять у звітність у порівнянні з інформацією про виконання вимог безпеки праці і охорони здоров'я. До основних проблем в управлінні підрядниками в частині соціально-екологічних впливів нафтогазової галузі є: неефективний моніторинг і контроль результатів роботи підрядників; відсутність відкритості і прозорості процесів відбору і проведення тендерів; необов'язковість включення в умови контракту рекомендацій матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС), державної екологічної експертизи та корпоративних принципів в сфері охорони праці, здоров'я і навколишнього природного середовища; відсутність системи екологічних і соціальних показників діяльності підрядників у звітності компанії-оператора; відсутність ефективних механізмів для реалізації природоохоронного законодавства; корупційна практика.

Для забезпечення ефективності нафтогазових проектів вагоме значення має узгоджена система внутрішнього контролю з боку компанії-оператора і підрядників у всьому ланцюгу існуючих бізнес-процесів. Більшість провідних транснаціональних нафтогазових компаній створили свої власні системи управління для вирішення проблем, пов'язаних з екологічними та соціальними наслідками їх діяльності. Мінімальною вимогою цих систем є виконання національного законодавства або умов угод про розподіл продукції. Системи управління зазвичай ґрунтуються на міжнародних вимогах. Компанії сертифікуються з міжнародних систем управління якістю (ISO 9001), охорони праці та здоров'я (OHSAS 18001) і управління охороною навколишнього середовища (ISO 14001). Враховуючи необхідність України в іноземних технологіях та інвестиціях, можна очікувати, що участь іноземних компаній в

реалізації вітчизняних нафтогазових проектах буде зберігатись. Такого роду партнерство буде сприяти впровадженню міжнародних екологічних та соціальних стандартів, а також досвіду роботи в цій галузі.

Найбільші транснаціональні нафтові компанії зазвичай вимагають, щоб їхні стандарти використовувалися спільними підприємствами і компаніями, де вони мають контрольний пакет акцій, а також партнерами і підрядниками, змушуючи тих дотримуватися аналогічних вимог. У випадках, коли компанії не мають контрольного пакета акцій, вони не можуть в обов'язковому порядку впроваджувати свої стандарти, але лише рекомендувати їх виконання.

Основна проблема, з якою стикається будь-яка організація, приступаючи до підготовки звітності у сфері сталого розвитку, – вибір загального підходу, в основі якого лежали б розумні принципи розкриття інформації, змістовний набір показників, а також процес, що користується широким визнанням.

Для компанії в усьому світі джерелом такого підходу є Керівництво зі звітності у сфері сталого розвитку, розроблене Глобальною ініціативою зі звітності (Global Reporting Initiative, GRI) [1] в результаті процесу взаємодії різних зацікавлених сторін та Принципи Екватора (Equator Principles), які підтримують 60 найбільших фінансових структур [2]. Керівництво GRI – результат роботи сотень фахівців, які представляють різні зацікавлені сторони з усього світу, підготовлений за підтримки провідних корпорацій, неурядових організацій, профспілок і державних органів.

Керівництво GRI – документ, що пропонує детально розроблений підхід до формування звітності, що відбиває економічну, екологічну та соціальну результативність підприємств. При цьому виділення трьох окремих аспектів носить умовний характер – при підготовці звітів вони повинні розглядатися у взаємозв'язку.

Окреслені проблеми управління підрядними роботами доводять необхідність дослідити найкращий досвід роботи нафтогазових компаній в цій частині та розробити рекомендації з підвищення ефективності управління підрядниками. І таким чином, змістити вектор орієнтації вітчизняної нафтогазової галузі з отримання короткотермінових економічних вигід на довгостроковий розвиток відповідального управління, в першу чергу, в частині мінімізації соціально-екологічного впливу галузі.

Список посилань на джерела

1. Руководство по отчетности в области устойчивого развития. Глобальная инициатива по отчетности [Электронный ресурс]: [пер. на русс. язык выполнен ООО "Эколайн" при финансовой поддержке Министерства иностранных дел Великобритании]. – 2002-2003 GRI. – Режим доступа: http://www.globalreporting.org/NR/rdonlyres/A38EDB2C-270F-424D-B9CB-6A1AF2F4F3C3/0/2002_Guidelines_RUS.pdf.
2. The Equator Principles [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.equator-principles.com>.